

A természettudomány és hitünk kapcsolódási területei a ferences nevelésben

Beszámoló a „Példaértékű Pedagógus Díj” pályázat keretében végzett munkáról

Készítette: Mészáros Lukács,
Ferences Gimnázium, Szentendre, 2017

1. CÉLKITŰZÉSEK

A Ferences Kutató Tanárok Tudományos Körében az elmúlt években létrejött egy olyan kis tudományos műhely, amely a tudomány és a keresztény hitünk kapcsolódási területeivel foglalkozik. A kutatás elsősorban a ferences lelki hagyomány alapján áll. A Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán P. Bagyinszki Ágoston OFM teológiai tanárral közös kurzust is tartunk a természettudomány és a teológia határkérdéseiről, amelyre az ELTE tanár szakos hallgatói közül is járnak.

A jelen pályázat ezeknek az eredményeknek a mindennapi oktatásba való átültetését célozta oly módon, hogy segítséget nyújtson a tanároknak ezekben a nehéz kérdésekben való eligazodásban, valamint lehetővé tegye a diákoknak a téma könnyebb megértését és elsajátítását, hogy rohamosan fejlődő tudományos világunkban ne jelentsen számukra hitbeli feszültséget a szaktudományok eredményeinek elfogadása, sőt ők maguk lehessenek mások számára hitük korszerű megfogalmazói. A projekt nemcsak a természettudomány és a teológia legújabb eredményeit szeretne volna figyelembe venni, hanem arra is kereste a választ, hogyan építhető be oktató és nevelő munkánkba a ferences lelkiségből adódó többlet.

2. A CÉLOK MEGVALÓSULÁSA

A. MŰHELYMUNKA A FERENCES PEDAGÓGIAI NAPOKON

A projekt 2016 augusztusában, a Ferences Pedagógiai Napok keretében indult 2X45 perces csoportos beszélgetéssel, ahol a műhelymunkára jelentkező kollégákkal ismerttettem a célkitűzéseket. Rövid elméleti bevezetés után több kérdésre kerestük a választ.

Először az általam készített anyag kiegészítésével, bővítésével megkerestük azokat a helyeket a tananyagban, ahol a tudomány és a hit határterületi kérdései előkerülhetnek a középiskolai oktatásban. Ezután a kollégák felvetései alapján konkrét módszertani kérdések is előkerültek: hogyan tehetők életszerűvé és hozhatók közel a diákokhoz ezek a nem könnyű elméleti kérdések. Végül kidolgoztuk a kapcsolattartás módját is. Bemutatásra került a tervezett információ-megosztó oldal webcíme és e-mail listát is készítettünk.

Felhívtam a figyelmet arra is, hogy amennyiben a kollégák bekapcsolódnak a téma tudományos szintű feldolgozásába (szaktudományos, teológiai, vagy szakmódszertani szempontból), eredményeik közzétételét lektorált tudományos publikáció formájában az Acta Pintériana című elektronikus szakfolyóiratban – amelynek szerkesztője vagyok – biztosítani tudjuk.

A műhelymunkát Bagyinszki Ágoston atyával közösen tartottuk. A munka nem fejeződött be a szűk, 45 perces egységek során, hanem mind aznap, mind másnap, kötetlenebb, de nagyon eredményes beszélgetések során folytatódott.

B. ELEKTRONIKUS ADATBÁZIS LÉTREHOZÁSA

A természettudomány és a teológia határkérdéseivel kapcsolatban segédanyagként létrehoztam egy olyan weblapot, amelyen – a ferences iskolák tanárai számára elektronikusan letölthető módon – összegyűjtöttem a téma legfontosabb szakirodalmát. Az adatbázist az újabban megjelenő írásokkal folyamatosan bővíttem. Ezek közé olyan, a diákok számára önállóan feldolgozható irodalmakat is szeretnék elhelyezni, amelyek önálló vagy kiscsoportos munkaként vagy kiselőadás-támaként adhatók ki az órákon. Az adatbázis a következő úton érhető el: <http://www.ferencesgimnazium.hu/ml/hit-tud.html>.

C. AZ ÉLET KELETKEZÉSÉVEL KAPCSOLATOS HITBELI PROBLÉMÁK ÁTTEKINTÉSE

Bagyinszki Ágoston atyával közösen elkészítettük „Biogenezis: Az élő és élettelen közötti határsáv problémája” (ACTA PINTÉRIANA, 2: 39-50.) című tanulmányunkat, amely a biológiaoktatásban, az élet keletkezésével kapcsolatos hitbeli kérdésekhez kínál eligazodást.

D. AZ ACTA PINTÉRIANA ELEKTRONIKUS SZAKFOLYÓIRAT SZERKESZTÉSE

A tanév során szerkesztésemben megjelent az Acta Pintériana elektronikus folyóirat 2. száma. A szaklap a ferences intézményekben dolgozó tanárok tudományos munkáját mutatja be és fő profilja a projekt témájában készült írások publikálása. De nemcsak ezen a szűk szakterületen készült tanulmányok fontosak a projekt szempontjából. Kollégáinknak a lap 2. számában megjelent természettudományos tárgyú írásai nyilvánvalóvá teszik a szakmai közvélemény számára, hogy a színvonalas, tudományos felkészültség jól megfér az iskoláinkban tapasztalható vallásos meggyőződéssel. Az elektronikus folyóirat elérhetősége: <http://acta-pinteriana.hu/>

E. BEMUTATÓ FOGLALKOZÁSOK TARTÁSA

Az augusztusi műhelymunka során felajánlottam a pedagógus kollégáknak bemutató óra megtartását a szentendrei Ferences Gimnáziumban, biológia tantárgyból, az ökológia vagy az evolúció témaköréből, amelyeknél előkerülnek a tudomány és a hit határterületei. A kollégák azonban jelezték, hogy szívesebben vennének részt azokon a diákoknak tartandó beszélgetéseken, amelyeket a lelkinapokon ebből a témából szoktam vezetni.

Ezért két alkalommal is meghívtam iskoláink tanárait ilyen rendezvényre. A karácsony és húsvét előtti lelkinapokon három-három, egyenként 45 perces beszélgetést tartottam iskoláinkban az előre meghirdetett program részeként. A karácsonyi beszélgetés címe: „Mária az evolúció csúcsa – rendhagyó ádventi elmélkedés a megtestesülésről”, a húsvéti elmélkedése pedig: „Krisztusban testünk is feltámadt – bioetikai gondolatok a húsvét fényében” volt.

Az egyes alkalmakra a tanulók lehetséges maximális létszámban jelentkeztek, a kollégák közül a két lekinapot tekintve csak nyolcan voltak jelen és ebből mindössze ketten jöttek más iskolából. Ezt kevésnek gondolom, de az utolsó fejezetben szeretnék erre visszatérni.

F. ÓRALÁTOGATÁSOK ÉS INTÉZMÉNYKÖZTI KAPCSOLATTARTÁS AZ ÉV SORÁN

A projekt során terveztem óralátogatások tartását annak felmérésére, hogy a természettudomány és hitünk kapcsolata hogyan jelenik meg oktatásunkban. A szentendrei Ferences Gimnáziumban biológia, kémia, fizika és földrajz órákat látogattam meg. A Szent Angéla Gimnáziumban egy biológia, a Temesvári Pelbárt Ferences Gimnáziumban pedig egy kémia órát szerettem volna megnézni. Sajnos, ezek az előre egyeztetett alkalmak elmaradtak. Mivel a kiválasztott témakör mindkét esetben az év végén került tárgyalásra, az iskoláinkban

az utolsó hetekben történt váratlan programváltozások (sportnap, pályaválasztási projektnap, városi ünnepség, stb.) teljesen felborították a terveket és saját órai kööttségeim miatt lehetetlen volt megoldani az elutazást. A tanulságok között erre is szeretnék visszatérni.

Az intézmények közti kapcsolattartás ezen módjának a kiesését nagyban pótolták viszont az e-mailben történő konzultációk és az előre nem tervezett, de szerencsésen megvalósult személyes beszélgetések. Ezek olyan alkalmakkor történtek, amikor a más intézményekben tanító pedagógusokkal személyesen találkoztunk. Ilyenek voltak például a PÉP és a PÉT összejövetelek. Ezeket az alkalmakat megragadva, a hivatalos program utáni beszélgetéseken sok olyan kollégával tudtuk a közös gondolkodást tovább bonyolítani, akikkel az augusztusi pedagógiai napokon megismerkedtünk.

3. AZ ÁLTALÁNOS TANULSÁGOK ÁTTEKINTÉSE

A projekt megvalósítását sikeresnek érzem, mert a kollégák nagy lelkesedéssel vettek részt a közös munkában és elmondásuk alapján szükség is van arra, hogy a ferences intézményekben zajló oktató-nevelő munkában megjelenjen a természettudomány eredményeinek a hit fényében történő, a korszerű teológiai gondolkodás alapján álló megfogalmazása. Az eredményeket a részletes záró tanulmányban mutatom be.

Az intézményeken belüli kapcsolattartás nem jelent problémát, de az intézmények közötti személyes találkozás nem valósítható meg könnyen. Az iskolai munka kööttsége, az órarendi elfoglaltságok csak az iskolának okozott komoly nehézségek árán teszik lehetővé a munkatársak számára, hogy elutazzanak más intézményekbe. Különösen nehezen valósítható meg ez az óralátogatások esetében, hiszen az órák (de még az olyan tanórán kívüli rendezvények, mint például a lelkinap) általában mindenhol ugyanakkor vannak.

Ezért, az elektronikus információközlés és kapcsolattartás mellett, az ilyen jellegű projektek szempontjából rendkívül fontosnak tartom azokat a rendezvényeket, ahol a provincia intézményeinek minél több munkatársa jelen van.